

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІАУЗА СОВЕЦІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

Насустрач слаўнаму трыццацігоддзю

З пачуццём хваляючай радасці і глыбокага сардэчнага задавальнення аглядае беларускі народ пройдзены пад сцягам партыі Леніна—Сталіна вялікі слаўны шлях. Ён бачыць Беларусь у сузор'і Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік роўнай сям'і народаў. Ён бачыць яе сённяшняю індустрыяльна-прамысловую і калгасную магутнасць. Перад ім узвышаюцца такія волаты індустрыі, як трактарны і аўтамабільныя заводы, гіганты дызельнага і гідратурбіннага будаўніцтва. Іншы карэнным чынам змяняюць аблічча рэспублікі і вывядуць яе на шырокі прастор ішчэ больш буйнага сацыялістычнага прагрэсу.

Перамога рухаючыся ўперад, да камунізма, беларускі народ ведае, што ўсім тым, што ён мае, і чым ён стаў, ён абавязаны вялікай партыі Леніна—Сталіна. І ён адчувае пачуццё законнай гордасці ад таго, што рэспубліка накрылася густой сеткай індустрыяльных гігантаў—перша-класных заводаў і фабрык, электрастанцый і МТС. Душа яго поўна радасці ад усведамлення таго, што БССР даўняму знішчыла бытую культурную адсталасць і стала ў адзін рад з перадавымі рэспублікамі СССР.

І дзясчоў мастацтва невычэрпнай крыніцай творчасці. Трэба толькі больш уважліва пранікаць у жыццё, ва ўсе віды і формы яго рознастайнага праўлення.

Вобраз большэвіка, вобраз савецкага чалавека павінен заняць сваё пачэснае месца ў беларускай літаратуры.

Нашым пісьменнікам неабходна выйсці на больш шырокія творчыя прасторы. «У нас любоў да чалавека павінна ўзнікнуць — і ўзнікне, — гаворыць Горкі, — з пачуцця здзіўлення перад яго творчай энергіяй, з уземнай павагі людзей да іх бязмежнай, працоўнай калектыўнай сілы, што стварае сацыялістычныя формы жыцця, з любоў да партыі, якая з'яўляецца правадыром працоўнага народа ўсёй краіны і настаўнікам пролетарыяту ўсёй краіны».

Любоў да савецкага чалавека, да яго велічных спраў патрабуе творчай перабудовы нашай паэзіі. Мала таго, што яна займае ў беларускай літаратуры перадавое месца. Трэба, каб яна выдзялялася ад тых цесных рамак, якія стрымаваюць, скоўваюць яе далейшае развіццё.

Яе непахон заключася ў тым, што будучы рознастайнай у жанравых адносінах, яна не дала ішчэ эпічных твораў на тэмы сучаснага жыцця, твораў, у якіх галоўны герой з'яўляўся б жывым увабленнем характэрных, тыповых рысаў, уласцівых нашаму народу — творцу новых камуністычных форм грамадскага жыцця.

Савецкая рэчаіснасць настолькі шматгранная, што яна ўжо не ўкладваецца ў вузкія рамы старых форм мастацтва і літаратуры і патрабуе новых, смелых пошукаў.

Гераічныя справы патрабуюць і гераічнага слова, новых форм і новых вобразных выдзяленняў.

Лучы насустрач слаўнаму трыццацігоддзю БССР, нашы пісьменнікі і мастакі павінны зрабіць усё неабходнае, каб вялікі, слаўны шлях беларускага народа, пройдзены пад сцягам партыі Леніна—Сталіна, знайшоў сваё высамкаматэае і глыбокадзейнае адлюстраванне ў творах літаратуры і ўсёх відаў мастацтва.

Усё гэта — дзякуючы вялікай партыі большэвікоў, генію таварыша Сталіна, яго нястомным бацькоўскім клопатам аб добрабыце беларускага народа.

Часамі блізка ўявіць, якіх велізарных, нечувана шырокіх намераў дасягнулі сёння індустрыяльна-прамысловыя работні на тэрыторыі БССР. Дастаткова сказаць, што капіталабудаванні ў нашай прамысловасці ў пасляваенную сталінскую пяцігодку перавышаюць капіталабудаванні ўсёх трох перадавых пяцігодак, разам узятых! Наша рэспубліка ідзе па шляху тэхнічна-эканамічнага і культурна-агаспадарчага росквіту. Яна будзе выпускаць самыя рознастайныя сродкі вытворчасці і прадметы шырокага спажывання: машыны і станкі, аўтамабілі, трактары, лакамабілі, гідрэлектрастанцыі, тонкія сукны, тэкстыль і розныя віды прадукцыі харчовай, лесатэхнічнай, шкляной прамысловасці.

Шматгранная і змястоўная наша рэчаіснасць! Яна з'яўляецца для пісьменнікаў

Восьмы том Твораў І. В. Сталіна

Вышаў з друку і высылася падпісчыкам восьмы том Твораў І. В. Сталіна, падрыхтаваны Інстытутам Маркса-Энгельса-Леніна пры ЦК ВКП(б).

У восьмым томе Твораў І. В. Сталіна ўваходзяць творы, напісаныя ў перыяд са студзеня па лістапад 1926 года, — першага года разгортвання барацьбы большэвіцкай партыі за правядзенне ў жыццё генеральнай устаноўкі партыі і савецкай улады на сацыялістычную індустрыялізацыю краіны.

У працах «Да пытанняў левізму» і «Аб гаспадарчым становішчы Савецкага Саюза і палітычных партыяў» І. В. Сталін выкрывае варожыя скажэнні асноў левізму з ініцыятыўна-камендэцкай групы, адстаівае рашэнні XIV з'езда ВКП(б), разкрывае спробы «новы апазіцыі» разарваць партыю першым у справу перамогі сацыялізму ў СССР.

У дакладзе на XV канфэрэнцыі ВКП(б) «Аб сацыяльна-дэмакратычным ухале ў нашай партыі» і заключным слове на дакладу І. В. Сталін абараняе ідэйнае і арганізацыйнае адзінства большэвіцкай партыі і выкрывае капітуляцыйную ідэалогію і падрыўную раскольніцкую работу трацкіска-зіноўеўскага блоку.

У гэтых творах І. В. Сталін развівае да левізму вучоўне аб магчымасці перамогі сацыялізму ў асобных краінах, абрунтоваваўшы магчымасць, неабходнасць і міжнароднае значэнне паводу сацыялістычнага грамадства ў СССР ва ўмовах капіталістычнага абкружэння; намчаюцца практычныя задачы партыі на сацыялістычна-

му будаўніцтве, вызначаюцца канкрэтныя шляхі партыі на сацыялістычную індустрыялізацыю краіны.

У творах «Аб англійскай забастоўцы і падзеях у Польшчы», «Аб Англа-Рускім камітэце адзінства», «Аб барацьбе з правымі і «ультралевым» ўхілімі», «Прамова ў германскай камітэці VI папырагнага пленума ВКП(б) і ў іншых працах І. В. Сталін падкрэслівае неабходнасць упартай і паслядоўнай барацьбы за адзінства рабочага класа, супроць імперыялістычнай рэакцыі, супроць небяспекі новых імперыялістычных войнаў; выкрывае трацкісцкую авантурыстычную тэорыю перапыртывання праз не зжыўшы сябе рух, указвае шляхі і метады ідэйнай і арганізацыйнай барацьбы супроць апартаўнізму ў замежных камуністычных партыях.

У прамовах «Аб перспектывах рэвалюцыі ў Кітаі» і «Аб перспектывах рэвалюцыі ў Італіі» І. В. Сталін раскрывае асаблівасці кітайскай рэвалюцыі, яе характар і кірунак.

У восьмым томе ўпершыню друкуюцца дакументы: «Аб сялянстве, як саюзніку рабочага класа», «Аб магчымасці паводу сацыялізму ў нашай краіне», «Прамова ў французскай камітэці ВКП(б)», прамова «Аб Англа-Рускім камітэце адзінства», «Пісьмо Сялянскаму», «Аб мерах змяжчэння ўнутрыпартыйнай барацьбы», пісьмо І. В. Сталіна «У рэдакцыю цэнтральнага органа Рабочай партыі Амерыкі — «Дэйлі-Уоркер».

Поўнаасцю публікуецца пісьмо І. В. Сталіна «Тав. Кагановічу і іншым членам ЦК ВКП(б)».

Да 10-годдзя з дня выхаду „Кароткага курса гісторыі ВКП(б)“

Выданне „Кароткага курса гісторыі ВКП(б)“ на беларускай мове

1-га кастрычніка 1938 г. вышла з друку на рускай мове класічная праца І. В. Сталіна «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» — сапраўднае энцыклапедыя марксізма-ленінізма. Гэта выдатная праца надрукавана выдавецтвамі мільённымі тыражамі на ўсёх мовах народаў СССР. Упершыню на беларускай мове «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» быў выданы ў 1938 г. тыражом у 150000 экзэмпляраў.

Кніга атрымала шырокае распаўсюджанне сярод чытачоў і хутка разышлася. Наспела неабходнасць у паўторным яе вы-

данні, і ў 1939 г. яна вышла ў другі раз тыражом у 25000 экзэмпляраў.

Трэцяе выданне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» вышла ў 1941 годзе, напярэдні Вялікай Айчыннай вайны. Тыраж кнігі — 25000 экзэмпляраў. Пасля вайны «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» на беларускай мове выданы ў 1946 годзе. Тыраж гэтага выдання — 50.000 экзэмпляраў. Усяго за 10 год на беларускай мове «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» выдаваўся чатыры разы. Агульны тыраж кнігі 250.000 экзэмпляраў.

Лекцыі і даклады

У сувязі з дзесяцігоддзем з дня выхаду «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» наш карэспандант меў гутарку з намеснікам старшын Праўлення Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў тав. Уралавай.

Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў Беларускай ССР з дня свайго існавання арганізавала шырокае прапаганду большэвіцкіх ідэй, закладзеных у «Кароткім курсе гісторыі ВКП(б)».

Былі праведзены шматлікія лекцыі, даклады па асобных пытаннях і галавах «Кароткага курса». Дастаткова сказаць, што лектар тав. Якуб прычытаў звыш 20 лекцый на тэмы: «Партыя большэвікоў у гадзі рэвалюцыйнага ўздыму», «Партыя большэвікоў у перыяд замежнай вайшнай інтэрвенцыі і грамадзянскай вайны», «Кі-

раўнасць і рэвалюцыя», «Х з'езд партыі», «Асноўныя рысы дыялектычнага матэрыялізма» і інш.

Рад змястоўных і цікавых дакладаў і лекцый прычыталі лектары Таварыства т. т. Барбараш, Кароткая, Васіленак, Фарфель, Яблакаў, Сарабянаў і інш.

Лекцыі чыталіся для самых шырокіх пластоў насельніцтва: для вучоных і афіцэраў, для рабочых і калгаснікаў, для настаўнікаў і студэнтаў. І заўсёды аўдыторыя цёпла прымае лектараў і дакладчыкаў Таварыства.

У нашы верасы Праўленне Таварыства арганізуе ў Мінскім Акруговым ДOME афіцэраў публічныя лекцыі, прысвечаныя дзесяцігоддзю з дня выхаду «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Прычытае лекцыю генерал-маёр Емельяненка.

Выстаўкі літаратуры

У Дзяржаўнай бібліятэцы імя В. І. Леніна адкрылася вялікая выстаўка літаратуры, прысвечаная 10-годдзю з дня выхаду ў свет класічнай працы І. В. Сталіна «Гісторыя Усесаюзнай Камуністычнай партыі (большэвікоў)». Кароткі курс».

Выстаўка мае некалькі раздзелаў. Першы раздзел ілюструе выданне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» на мовах народаў СССР, а таксама на беларускай мове. Другі раздзел прысвечаны літаратуры ў дапа-

могу вывучаючым гісторыю большэвіцкай партыі і біяграфіі яе вялікіх правадыроў В. І. Леніна і І. В. Сталіна. Тут-жа кнігі па гісторыі нашай радзімы, яе эканомікі і культуры. Трэці раздзел выстаўкі паказвае развіццё нашай краіны ў часы сталінскіх пяцігодкаў.

Выстаўкі літаратуры, прысвечаныя 10-годдзю з дня выдання «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)», адкрываюцца таксама ў бібліятэцы імя Горкага і ў Дзяржаўным універсітэце.

Працэт членаў сям'і Л. Н. Талстога супроць шпіёнскай дзейнасці А. Талстэй у Амерыцы

У цэнтральным друку апублікаваны ліст у рэдакцыю дырэктара Дзяржаўнага музея Л. Н. Талстога Акадэміі навук СССР, унучкі пісьменніка Соф'і Талстоў, унучкаў — Ільі Ільіча Талстога, Уладзіміра Ільіча Талстога і праўнучкаў—Шкіты Ільіча Талстога, Алега Уладзіміравіча Талстога і Ільі Уладзіміравіча Талстога. Члены сям'і вялікага рускага пісьменніка выказваюць сваё абурэнне і пратэст супроць шпіёнскай дзейнасці зраджыцы радзімы А. Талстэй. Яны пішуць:

«Мы катэгарычна пратэстуем супроць скарыстання імя Л. Н. Талстога так званым «Талстоўскім фондам», які складаецца з палітычных мерквякоў, шпіёнаў і забойцаў.

Каму з нас, савецкіх людзей, не зневажальна чытаць імя Талстога ў сувязі з бруднай гісторыяй дзейнасці «Талстоўскага фонда», накіраванай супроць нашай вялікай Радзімы і да падтрымкі тых, хто ішчэ ўчыра па-адрэніцку дапамагаў намецкім захопнікам і сёння гатуе службы ўсялякаму ворагу сваёй айчыны?

Палітычныя гангстэры рэакцыйнай Амерыкі—Мундт, Эдгар Гувер, Томас і другія—прабуюць прыкрыць свае пёмныя справы іменем геніяльнага рускага пісьменніка, вялікага патрыёта Льва Талстога. Што агульнага паміж Талстым і злычыннай дзейнасцю прытона «Рыд фарм»? Зварыная п'янізасць да савецкага народа прымусяла зраджыцу Радзімы А. Талстэю, якая ўпала з Савецкага Саюза, прыкрыцца іменем вялікага пісьменніка. Агіда яе гнусная спроба скарыстаць імя Талстога ў інтэресах тых, супроць каго палымана і бязлітасна выступіў Талстой. Ці не гэтых былых князёў Беларэцкіх, Беларэцкіх, прайдзіветаў Зензінавых, Вейнбаумаў, бандытаў Вансінкіх у свой час называў Талстой «паразітамі жыцця»?

Вялікі патрыёт Л. Н. Талстой вучыў нас любіць і абараняць сваю краіну. Тым, хто гэтага не разумее, лепш забяць яго імя. Яны не разумюць і не зразумеюць вялікіх падаў нашай эпохі, ім не зразумець нас,

Курсы перападрахтоўкі загадчыкаў хат-чытальняў

У Баранавічах гэтымі днямі адкрыліся абласныя курсы перападрахтоўкі загадчыкаў хат-чытальняў. Усяго на курсах навучаецца 90 чалавек. За месяц вучобы слухачы вывучаць Канстытуцыю СССР і БССР, біяграфію таварыша Сталіна, знаёмляцца з культурнаасветнай работай на сале, праслухаюць рад лекцый на папіга-

рускіх людзей, савецкіх патрыётаў, якія любяць сваю краіну і аддаюць ёй усё свае сілы, ім не зразумець і той барацьбы за праўду, справядлівасць і вечны мір на зямлі, да якога імкнецца ўсё прагрэсіўнае чалавецтва.

Мы патрабуем неадкладнага спынення існавання ў Амерыцы арганізацыі, зняважваючай вялікага Талстога, наш народ і ўсёх дэмакратаў, якія любяць і цэняць Талстога. Імя арганізатара «Рыд фарм» А. Талстой даўно забыта савецкім народам. А. Талстэй, якая зраджыла памяці свайго вялікага бацькі, вядома сваімі агіднымі ўчынкамі супроць сваёй суайчыніцы, знаходзіцца ўжо больш пяцінаццаці год у лагеры злейшых ворагаў Савецкага Саюза, не заслугоўвала-б асаблівай увагі, калі-б яе не падтрымлівалі сілы амерыканскай рэакцыі. Больш таго, амерыканскія палпальчыкі вайны вылігнулі на свет божы белгвардзейскіх мерквякоў і прабуюць кагосьці залапохаць гэтымі палітычнымі трупамі. Але народы свету, асабліва савецкі народ, п'яер ужо п'яжка ашукач або запалохаць. Наш вялікі народ ужо даўно выкінуў за борт, забыў тых нікчэмных істот, якія аб'ядноўваюцца ў «Талстоўскім фондах», глыздыцца ў прытоне «Рыд фарм» і ўсё ішчэ адважваюцца называць сябе рускімі.

Мы непавадзім і пракалінаем тых, хто прабуе іменем вялікага рускага пісьменніка і патрыёта прыкрыць свае брудныя, шпіёнскія, чалавеканавісціцкія справы, накіраваныя супроць міру, прагрэса і свабоды.

Мы заклікаем усіх сумленных людзей свету разам з намі асудзіць і заклімаць ганьбай брудны прытон Аляксандры Талстэй, якая зняславіла імя свайго вялікага бацькі.

Імя Льва Талстога не можа стаць разам з іменамі фашысцкіх падопцаў, амерыканскіх гангстэраў, ліччавальнікаў непраўд, забойцаў, душшчеляў дэмакратыі, ворагаў свабодалюбных народаў».

ЯШЧЭ РАЗ АБ ШКОЛЬНЫХ СШЫТКАХ

У нумары 34 газеты «Літаратура і мастацтва» было змешчана пісьмо калектыва рабочых Гомельскай фабрыкі-друкарні «Палесдрук». «Мы ў даўгу перад савецкімі вучнямі», у якім адзначалася, што Добрушская папяровая фабрыка «Герой працы» не дадала «Палесдруку» значнай колькасці паперы, у выніку чаго быў недавыканан дзяржаўны план выпуску школьных шшыткаў.

Трэба адзначыць, што за апошні час справа з выпускам школьных шшыткаў значна паляпшылася. Папяровая фабрыка «Герой працы» пачала даваць Гомелю высокакачэсную ролеву паперу, што забяспечвае магчымасці «Палесдруку» прыкладна на 25 процантаў.

На 15 верасня г. г. выпушчана шшыткаў звыш 22 мільяёнаў. Апрача таго, з Камскага камбіната ў пачатку верасня накіравана ў Гомель шмат шшыткавай паперы, а з другіх фабрык адгужана вокладава папера. Такім чынам, «Палесдруку» атрымаў магчымасць навістаць унучаны час і, паступова нарашчываючы тэмпы вытворчасці шшыткаў, выканаць важнейшае дзяржаўнае заданне.

Надрабязна азнаёміўшыся з пытаннем забяспечвання Гомельскай друкарні паперай, мы сустрэліся з даволі цікавымі фактамі.

На першы погляд, такія разважаныя маюць над сабой паўную глебу. Але на пытанне «Як-жа быць «Палесдруку», дзе тэхніка за апошні час значна вырастае, дзе ўдасканалены лінавальныя машыны і перавезены на паточны метады вытворчасці, для якой флатава папера абсалютна не падыходзіць?» у Добрушы адказваюць так: — «Палесдруку» для нас не праблема. Мы на яго і не арыентуемся. Калі «Палесдруку» жадае выкарыстоўваць нашу прадукцыю, хай зніме з лінавальных машын напуратані і пераходзіць на стары метады вытворчасці.

Недараўнікі разважаны, таварышы кіраўнікі Добрушскай папяровай фабрыкі! Значыць палуратані з лінавальных машын—значны адмовіцца ад дасягнутага друкарнай у галіне тэхнікі, перайсці на стары метады вытворчасці, калі кожная машына замест 75 тысяч шшыткаў за суткі будзе даваць толькі 15 тысяч.

Само сабой зразумела, што нельга гздыцца з такімі разважаннямі. Гаварыць аб вялікіх праблемах і забывацца на патрэбы сённяшняга дня, недацэняюць важнасць дзяржаўнага задання зусім недаручальна. Вельмі добра, што ў Добрушы ганарачна сваёй фабрыкай. Але дрэнна, калі там забываюцца аб тым, што савецкія вучні чыкаюць шшыткаў, што гэтыя шшыткі можна было-б даць свочасова і ў дастатковай колькасці, толькі пры ўмове, калі ёсць жадаанне паглядзець на рэчы больш рэальна, па-дэлаваму. Факт, што ў самім горадзе Добрушы ў магазіне культтавараў прадаюцца толькі блакноты і шшыткі для малдванца, а школьных шшыткаў, на якіх дзеці навінны пісаць, няма. І гэта таму, што вы занадта доўга разважалі розныя папраўдзіна-рэзальныя станка рулоны шырыней 420 мм, патрэбныя для «Палесдру-

ку», ці не рэзаць. Справы, як бачыце, абарачаюцца вельмі проста.

Праўда, за апошні час у Добрушы прынялі адпаведныя замеры і знайшлі патрэбны ім прадоўжана-рэзальны станок. Ён знаходзіцца ў дарозе, на днях прыбудзе на фабрыку і адразу-ж будзе ўстаноўлены. Тады, зразумела, вялікага недохону ў паперы «Палесдруку» адчуваць не будзе. Такім чынам атрымаецца тое, што два сумесных прадпрыемства—папяровая фабрыка і друкарня даб'юцца згажанаасці ў сваёй рабоце. Разам з тым «Палесдруку» пазбегне транспартнае паперы з далёкай адлегласці і эканамічна значную суму дзяржаўных сродкаў.

Здаецца, так-бы і павінна быць. Але ў кіраўнікоў «Палесдруку» ёсць свае слабасці і свае не зусім правільныя разважаны. Ім паведамлілі, што з Камскага камбіната адгужана некалькі вагонаў паперы, дык, бачыце, навошта п'яер Добруш? І без Добрушы можна абійсціся. Хай «Герой працы» адраўляе сваю прадукцыю таксама за тысячы кіламетраў. А мы жывем побач, вагонаў на перавозку на блізкае адлегласць нам не даюць. А адна аўтамашына не справіцца перавозіць паперу з Добрушы.

На самай-жа справе гэта не так. Ёсць ва Упраўленні Беларускай чыгункі, якое дарэчы і знаходзіцца ў горадзе Гомелі, спецыяльныя вагоны, якія можна выкарыстоўваць для гаспадарчых перавозак на блізкае адлегласць. Варта толькі звярнуцца ва Упраўленне чыгункі, і ніхто ў гэтых вагонах «Палесдруку» не адмовіць.

Справа заключаецца не толькі ў 1948 годзе. Трэба паглядзець і наперад. У наступным годзе падобная гісторыя не павінна паўтарыцца. «Палесдруку» замест таго, каб адмаўляцца ад добрушскай паперы, патрэбна было-б ставіць пытанне перада Галоўнаперазбытам аб тым, каб на наступны год ім запланавалі імяна добрушскую паперу, і ў такой колькасці, якая патрэбна для бесперабойнай работы друкарні.

Даводзі даўно пазітны ў гэтым пытанні заняў тав. Фёдаруў, які ўпраўляе Беларускай капторай Галоўнаперазбыта і

Гастрольная паездка Дзяржаўнага Беларускага народнага аркестра

Беларуская Дзяржаўная філармонія ў жніўні і верасні наладзіла гастролі Дзяржаўнага народнага аркестра.

Калектыву аркестра наведваў гарады Мадэцэно, Вілейку, Віцебск, Смаленск, Оршу, Полацк, Барысаў, а таксама раённыя цэнтры Талачыно, Ветрына, Бігосава і інш.

Асаблівым поспехам сярод слухачоў карысталіся творы «Сімафанета»—старэйшага беларускага кампазітара М. Чуркіна, «Беларускі канцэрт» для цымбал з аркестрам — Д. Камінскага, а таксама беларускія і рускія народныя песні.

У канцэртах прымалі ўдзел салісты-лаўраат Усесаюзнага конкурса выканаўцаў на народных інструментах А. Астапенкі, артысты Я. Вайрашэўская, В. Рышчы, С. Сімаруў.

Дырыжыравалі аркестрам заслужаны артыст БССР І. Жыновіч і М. Рышчы.

Канцэртны суправаджаў ўступным словам аб дасягненнях беларускага народна-інструментальнага музычнага мастацтва.

За час гастрольнай паездкі было дадана 28 канцэртаў.

Р. НХАЙ,
спецыяльны карэспандант газеты «Літаратура і мастацтва».

Класік армянскай літаратуры

(Да стагоддзя з дня смерці Хачатура Абавяна)

Гэтымі днямі савецкі народ адзначаў стагоддзе з дня смерці заснавальніка новай армянскай літаратуры, ваяліка гуманіста і асветніка Хачатура Абавяна.

Абавян нарадзіўся ў 1805 годзе. Выдатны прагрэсіўны дзеяч свайго часу, змагар за свабоду працоўнага народа, ваяліка гуманіст і асветнік, ён адыграў велізарную ролю ў гісторыі нацыянальнай культуры і літаратуры Арменіі. Гэта быў надзвычай адукаваны чалавек, які выдатна валодаў рускай і некаторымі еўрапейскімі мовамі.

Раманы Абавяна «Раны Арменіі», «Гісторыя Тыграпа», паэма «Песня Агасі», кніга баек «У гадзіны адпачынку», наведы і аповяданні «Турчанка», «Шэрае каханне», лірычныя вершы і іншыя творы з'яўляюцца каштоўнай спадчынай армянскай літаратуры.

Абавян быў добрым знаўцам мовы, фальклора і быта свайго народа. Некаторыя з яго прац у гэтай галіне з'явіліся ў друку па рускай мове.

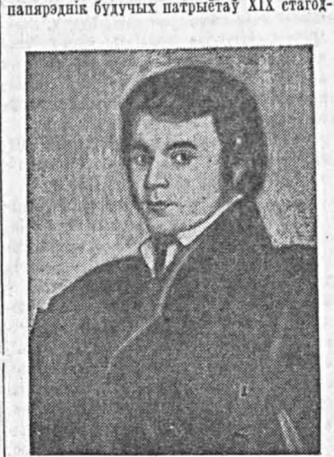
Творы Абавяна прасякнуты глыбокай ідэяснаю дэмакрат-асветніцка, у іх выдзяляюцца прагрэсіўныя грамадскія ідэалы пісьменніка.

Выдатны пісьменнік, педагог і этнограф, Абавян быў рэфарматарам армянскай мовы. Надзвычай складаная і цяжкая старадаўняя армянская мова, так званы «сгарабар», была незразумелая для народа. Абавян—першы армянскі пісьменнік, кнігі якога напісаны жывой мовай народа.

Галоўны твор Абавяна—гістарычны раман «Раны Арменіі» напісаны ў 1840 годзе. Ужо сама назва твора гаворыць аб яго палітычнай і патрыятычнай накіраванасці. Падзеі, апісаныя ў рамане, ахопліваюць перыяд вайны Расіі з Персіяй. Як вядома, пасля руска-персідскай вайны 1826—27 гг. даволі значная частка тэрыторыі Арменіі была забрандана персідскага панавання. Гэта была найвялікшая падзея ў гісторыі армянскага народа. Абавян паказвае ў рамане цяжкое становішча армян пры персідскім панаванні. Вялікая няяснасць пісьменніка накiравана супроць персідскіх прыгнетаўнікаў.

Як сапраўдны народны пісьменнік Абавян з цеплынёй і палыміянай любоўю малюе вёску і сядла. Агасі—герой рамана «Раны Арменіі»—сын простага селяніна.

Гэтым героем адкрываецца цэлая галерэя вобразаў грамадзяніна і патрыёта, станючай асобы, узняўленнем якой заняліся наступныя пісьменнікі. Агасі—напярэднік будучых патрыётаў XIX стагодкай літаратуры.

Хачатур Абавян.

дзя, якія горача любіць свой народ і бязмежна адданыя яму. Абавян іменна выхавальчы чытач у гэтым духу. Заняты ідэямі прагрэса, пісьменнік выступае супроць цемры і адсталасці, змагаючыся за адукацыю народных мас.

Раман «Раны Арменіі» цікавы таксама сваёй палітычнай тэндэнцыяй і вялікім багаццем фальклора, якім насычаны твор.

Паводле сваіх палітычных пераважанняў, Абавян быў гарачым прыхільнікам дружбы паміж армянскім і рускім народамі. У рамане ярка выдзелены пачуцці любві і павагі да ваяліка рускага народа.

Творчасць Абавяна зрабіла вялікі і дабрадзейны ўплыў на ўсе наступныя пакаленні армянскіх пісьменнікаў, якія вучыліся ў яго геналянага напярэдніка.

З глыбокай пашанай адносіцца народы савецкай краіны да выдатнага армянскага пісьменніка Хачатура Абавяна.

Літаратурная крытыка ў часопісах „Полымя“ і „Беларусь“

М. Ермаловіч

Гістарычны рашэнні ЦК ВКП(б) па пштаных літаратуры і мастацтва з асаблівай сілай падкрэслілі тую вялікую ролю, якую павінны адыграваць крытыка і літаратурна-разнаўства ў справе самага актыўнага ўдзялення па ідэйны і мастацкі рост савецкай літаратуры.

У ліпені 1947 году ЦК ВКП(б), абмеркаваўшы пытанне аб рабоце Саюза савецкіх пісьменнікаў і рэдакцый літаратурна-мастацкіх часопісаў БССР па выкананню пастановаў ЦК ВКП(б) аб часопісах «Звязда» і «Ленінград», адзначыў неадвальнае становішча беларускай літаратурнай крытыкі. ЦК ВКП(б), як на асноўныя недахопы, указваў на адсутнасць прынцыповай, вострай і аб'ектыўнай крытыкі, на адсутнасць ідэяна-палітычнай заастрэнанасці і навучнасць элементаў фармалістычнага і суб'ектыўнага падыходу да твораў мастацтва.

Асноўна стаяла пытанне аб крытыцы і літаратурна-разнаўстве на рэспубліканскім сходзе пісьменнікаў, які падвёў вынікі развіцця беларускай літаратуры за 1947 год у святле выканання рашэнняў большэвіцкай партыі па гэтым пытанню.

Рад крытычных і літаратурна-разнаўчых артыкулаў, змешчаных у часопісах «Полымя» і «Беларусь» за першае паўгоддзе 1948 года, сведчаць аб тым, што многія нашы літаратурна-разнаўчы і крытыкі па-сур'ёзнаму ўспрынялі ўказанні партыі ў галіне літаратуры і мастацтва.

Перш за ўсё неабходна адзначыць артыкул В. Барысенкі «Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры» («Полымя» № 2). Аўтар свачасова на канкрэтныя прыклады з артыкулаў асобных літаратурна-разнаўчых адзначыў тую памылкі і скажэнні, якія з'яўляюцца пераходзімай для навуковай і сур'ёзнай распрацоўкі праблем гісторыі беларускай літаратуры.

Вызначаецца таксама артыкул М. Клімковіча «Максім Горкі і Янка Купала» («Беларусь» № 6). Крытык паказвае духоўную блізкасць Купала і Горкага, пэіны і ўплыў Горкага на творчасць Купала і разам з тым адзначае і прычыновую розніцу паміж дарэвалюцыйным Купалам, які вясняром рэвалюцыйна-дэмакратычнага сялянства, і Горкім, які пролетарскім пісьменнікам. Наогул, які становічю з'яўляе, трэба адзначыць тое, што нашы літаратурна-разнаўчы і крытыкі пачалі большую ўвагу, праўда, яшчэ таксама далёка не дастатковую, аддаваць жыццю і творчасці Я. Купала. Сведчаннем гэтага з'яўляюцца артыкулы: Я. Мазалькова—«Янка Купала ў дні Айчынай вайны» («Полымя» № 2) і Р. Шэрабы—«Тры пазмы Які Купала» («Полымя» № 6). Не падабляюць навуковай цікавасці і артыкул Я. Казека «Вайна ў беларускай літаратуры».

Тым больш прыкра робіцца, калі на фоне добрых работ друкуюцца нехайнія, павярхоўныя артыкулы. Такім з'яўляецца артыкул А. Кучара «Якуб Колас» («Полымя» № 6), у якім аўтар паставіў задачу разгледзець усю творчасць пісьменніка. Аднак, Кучар толькі злёгку прайшоў па творчасці Я. Коласа, амаль нічога новага не ўнёсшы ў яе даследаванне. Ён павярхоўна пракаментаваў і аб проста пераказу некаторыя творы пісьменніка. Напрыклад, адзначыўшы, што верш «Першы заробатак» з'яўляецца кожнаму беларускуму школьніку, А. Кучар тым не менш надарэзва пераказвае яго. Пры такім паспешлівым аглядзе творчасці Я. Коласа А. Кучар выспуліў з поля зроку такі твор, як паэма «Новая зямля». Магчыма, крытык зыходзіў з таго, што ў № 10 часопіса «Полымя» за 1946 год быў надрукаваны яго артыкул, падтам прыведзены агляд паэмы. Але іменна паэма Кучар павінен быў спыніцца больш уважліва на паэме «Новая зямля», каб выправіць усе дапушчаныя ім памылкі пры разглядзе гэтага твора, на што было ўказана А. Кучар у рашэнні ЦК ВКП(б). Крытык асабліва неўважліва паставіўся да паслярэвалюцыйнай творчасці Я. Коласа, прысвечыўшы ёй з 8 раздзелаў артыкула толькі 3, у той час, калі вядома, што росквіт творчасці народнага паэта прыпадае на паслярэвалюцыйны перыяд. Не разгледзеў А. Кучар і выдатныя вершы Я. Коласа, адзначаныя ў 1946 годзе Сталінскай прэміяй першай ступені. Вядома, нікога не можа задавоіць таві надархоў-

ны артыкул. Для таго, каб глыбока і поўна раскрыць творчасць Я. Коласа, трэба напісаць вялікую манатрафію. Ужо даўно час узяцца за манатрафічнае даследаванне творчасці нашых вядучых пісьменнікаў.

Трэба лічыць памылкай надрукаванне ў «Полымя» № 1 артыкула Л. Барага і М. Меервіч «Беларускія народныя казкі-лягэнды аб Заслонаве і Каўпаку». Аўтары яго, знаходзячыся ў палоне фармалізма, не зрабілі спробы пазбавіцца ад антынавуковай касмапалітычнай тэорыі «блукваючых сюжэтаў». Страпіўшы элементарны мастацкі густ, яны сабралі пад выгладом «казак-лягэнд» розныя небыліцы пра Заслонава і Каўпака. З гэтых небыліц мы дасведваемся, напрыклад, што сваім бяспмертным падвігамі славуці камандзір беларускіх партызан Заслонаў абавянзаны нейкаму міфічнаму сівому дзядку, які даў яму старадаўні меч і кая і г. д. За сапраўдныя ўзоры фальклора аўтары выдаюць падробкі пад фальклор, нізкапробныя творы, стылізаваны пад фантастычныя казкі.

Вялікае значэнне ў часопісах павінны мець аддзелы крытыкі і бібліяграфіі, у якіх разглядаюцца новыя творы беларускай літаратуры. Перад крытыкамі стаяць пачэсныя задачы—паказаць, наколькі глыбока і правільна пісьменнікі адстроўваюць нашу рэчаіснасць. Іменна ў гэтых аддзелах нашай літаратурнай крытыкай вельмі мала робіцца.

Мы амаль не маем ні адной крытычнай работы, у якой быў-бы дэзены вычарпальны аналіз таго ці іншага новага твора беларускай літаратуры. Цікавым у гэтым сэнсе з'яўляецца артыкул У. Карпава «Старое і новае» («Полымя» № 3) аб кнізе Я. Брыля «Пеманскія казкі». У. Карпаў уважліва паставіўся да зборніка аповядаванняў Я. Брыля, убацьку тое новае і становічае, што з'явілася ў творчасці пісьменніка, і адначасова паказаў на тое, ад чаго ён павінен пазбавіцца. Гэтымі-ж якасцямі вызначаецца і рэцэнзія У. Шахаўна на зборнік вершаў К. Кірэнкі «Пасля навальніцы» («Полымя» № 4).

Была-б добрай і рэцэнзія У. Агіевіча на гэты-ж зборнік К. Кірэнкі («Беларусь», № 3), калі-б аўтар здолеў, як след, развіць тэзіс, які ён паставіў пачатку: «За апошні час усё часцей і часцей пачынаюць з'яўляцца паэтычныя кнігі, у сувязі з якімі ўзнікае жаданне не столькі даваць ім агульныя ацэнкі, колькі ўздзімаць і ставіць пытанні, датычныя ўсёй нашай паэзіі».

Сапраўды, у нас няма крытычных работ, у якіх-бы твор або творчасць якога-небудзь пісьменніка ці паэта разглядаліся ў сувязі з развіццём усёй сучаснай літаратуры. Адзіным жанрам літаратурнай крытыкі ў нас усё яшчэ з'яўляецца рэцэнзія, у якой у лепшым выдку разглядаецца новы твор або зборнік у плане творага развіцця пісьменніка. Гэтая абмежаванасць характэрна і для вышэй адзначаных намі работ. У часопісах не было зменчана аглядаў развіцця беларускай літаратуры за 1947 год. Аб выніках рэспубліканскага схода пісьменнікаў часопіс «Полымя» адпісаўся артыкулам інфармацыйнага характара ў раздзеле «Хроніка». На старонках «Полымя» (№ 2) быў змешчаны толькі адзін артыкул абагульняючага характара—«Вобраз большэвіка ў пасляваеннай беларускай паэзіі» — Я. Герцовіча. Крытык справядліва адзначае, які асноўны недахоп рэду твораў гэтага тэ, што вобразы большэвіка наладзены ў іх аднабакова і схематычна. Дрэнна толькі тое, што рэдакцыя часопіса «Полымя», змясціўшы гэты артыкул у парадку абмеркавання, не змядзі прыцягнуць да шырокай творчай дыскусіі нашых крытыкаў і пісьменнікаў.

Пераважная большасць рэцэнзій, змешчаных у часопісах «Полымя» і «Беларусь», уяўляе сабой пераказ твораў або набор цытат і каментарый да іх. Адсутнасць глыбокага аналіза і шырокіх абагульненняў—вось асноўная загана гэтых рэцэнзій.

Усё яшчэ мае месца беспрывітывая і бытанная крытыка, сведчаннем чаго з'яўляецца артыкул С. Майхровіча «Раман «Пад мірным небам» («Беларусь» № 1). Крытык, не знайшоўшы аб'ектыўных крытэрыяў для вырашэння праўдзівасці аднаго з галоўных герояў твора—Мартына Баразна, дае бытанную характарыстыку, з якой нельга нічога зразумець. Спачатку ён піша, што Мартын Баразна разам з другімі героямі рамана «вышаў з-пад пяра пісьменніка досыць жывым і цэлым». Ніжэй мы чытаем: «Вобраз гэты не атрымоўвае поўнага развіцця ў рамане, таму што яго дапытлівы розум і ініцыятыва думкі застаюцца ў ценю, у застылым стане: ён не ўклаўся ў вузкія рамкі павеставання, вышаў з-пад пяра пісьменніка недарэчаным, і самае эфектыўнае ўяўленне чытача не можа дамаляваць гэтую фігуру, таму што не бацьчыце яе ў руху, у дзеянні». Спачатку быў жывым, а потым стаў амаль мёртвым. Але крытык С. Майхровіч, як той казачны чараўнік, удае не толькі мёртвай, але і жывой вадацкі, і пагэтаму з-пад яго пяра Мартын Баразна хутка ўзаскарае: «Перш чым увесці яго на старонкі рамана, аўтар бачыў у жыцці тысячы такіх Мартынаў». Ён напіраў іх дзеянні і ўчынкі, пазнаваў іх пачуцці і настроі і стварыў, нарэшце, больш або менш (?) звыклы характар». І ўрэшце: «На самай справе такія людзі, як Мартын, Міркіян і іншыя, буды больш жыццедзейныя і мэтайклівы чым яны паказаны ў рамане». Гэта і ёсць, што называецца, «пачаць за здароўе і кончыць за ўпакой».

Далей С. Майхровіч, замест таго, каб успрыць прычыну недахопаў рамана, толькі канстатуе гэтыя недахопы. На ўсім працягу артыкула мы чытаем такія аднастайныя выразы:

«На жаль, са зваротам Мартына яна (Мальвіна—М. Е.) адыходзіць ад актыўнага жыцця ў калгасе, становіцца другарадным вобразам, тады калі па замыслу аўтара яна павінна была быць станоўчым вобразам. Пісьменнік проста забывае аб ёй, захапіўшыся іншымі вобразамі».

«На жаль, пафас каляктыўнай працы адстроўваецца ў першай кнізе далёка не дастаткова. Чытач не ўяўляе сабе поўнай карціны пасляваеннага аднаўлення жыцця».

«На вялікі жаль, у рамане недастаткова поўна паказана партыйнае кіраўніцтва калгасным жыццём».

Грашчыць фармалізм пры разглядзе паэтычных твораў крытык Я. Парохоскі, аб чым сведчыць яго рэцэнзія на зборнік вершаў паэта А. Зарыцкага «Арліная крыніца» («Полымя» № 6). Многія вершы зборніка, як «Арліная крыніца», «Ленінградцы пад Талінам», «На развітанні» і іншыя разглядаюцца крытыкам толькі з боку іх фармальнага якасцяў: кампазіцыі, ітанацыі, паэтычных сродкаў. У крытыка яўна прагледзець тэндэнцыя падпагнаць той ці іншым верш пад гэтую-кароны, узятыя з падручнікаў тэорыі літаратуры. Многія месцы артыкула, асабліва заключэнне, носіць агульны характар і могуць з аднолькавым поспехам быць аднесены да любога савецкага паэта. І пагэтам, прачытаўшы артыкул, мы яскрава не можам уявіць паэтычны твар А. Зарыцкага, яго творчую індывідуальнасць, яго месца ў сучаснай беларускай савецкай паэзіі.

Праходзяць міма галоўнага ў творчасці таго ці іншага пісьменніка і другія крытыкі. У рэцэнзіі У. Агіевіча на «Выбра-

ныя творы» Максіма Тапка («Полымя» № 5) мы чытаем: «Максім Тапк заўсёды ўмеў тонка адчуць новае ў жыцці, умеў заўважыць і затрымаць свой погляд на тым, абрысы якога толькі пачынаюць з'яўляцца, але яго судзіва стаць пануючым у будучым». Пасля гэтага крытыку патрэбна было паказаць, што іменна Максім Тапк убацьку новае ў жыцці, наколькі ён яго глыбока асэнсаваў і ўсё гэта паставіў у цэнтры ўвагі артыкула. І тады перад намі больш рэальна вырысваўся-б талент Максіма Тапка, бо пачуцці новага—адна з галоўнейшых якасцяў савецкага пісьменніка. Талент савецкага пісьменніка перш за ўсё выяўляецца ў яго ўменні бачыць, глыбока асэнсаваць і высокамастацка паказаць усё тое новае, што нараджаецца ў жыцці.

Недастаткова ўважліва наша крытыка і да майстэрства пісьменнікаў. Асабліва ўвага павінна быць звернута на ўменне раскрываць духоўны вобраз савецкага чалавека. Аднак, нашы крытыкі, характарызуючы вобразы герояў мастацкіх твораў, не паказваюць, у чым жыццёвасць таго ці іншага вобраза, якія трапныя дэталі знайшоў пісьменнік для стварэння яго, адлічваюцца трафарэтнымі выразамі, аб чым красамовна гавораць зробленыя намі вынікі з крытычных работ:

«У такі надзвычай проты сюжэт (месца на ўвазе паэма «Сідзія брыгады»—М. Е.) Куляшоў здолеў укладзіць столькі жыцця і мастацкай праўды, настолькі выразна вышыаў герояў і паасобныя карціны, што, чытаючы яе, мы выразаем ўяўленне сабе і велькі небаспекі, якая навеса ў той час над нашай краінай, і ўсе жахі, прынесеныя гітлераўцамі нашаму народу, і пэзвычайную мужнасць нашых людзей, якія змагаіліся да апошняй магчымасці» (В. Кудраўцаў, «Паэт працы і барацьбы», «Полымя» № 1).

«У лепшых сваіх аповяданнях А. Кулакоўскі паўстае перад чытачом, як баспрэчана здольны малады пісьменнік, адароны добрай мастацкай назіральнасцю, уяўленна валодаючы багаццем мастацкай мовы. Малады аўтар умеє малываць вобразы жывых людзей з усімі адценнямі іх душэўных рухаў, добра валодае дыялагам, умеє індывідуалізаваць мову герояў. У аснову сваіх лепшых аповяданняў аўтар паклаў жывую хваляуючую думку, якая адухотварае іх, робіць іх сапраўднымі мастацкімі творамі» (У. Ігнаўтаў, «Аб зборніку «Саў» Кулакоўскага», «Беларусь» № 1. Такія агульныя характарыстыкі можа вышысаць амаль з кожнай крытычнай работы.

Нашы часопісы не прыцягваюць да напісання артыкулаў і рэцэнзій на сучасныя творы беларускай літаратуры вопытных пісьменнікаў-прафесіяналаў. У асноўным яны пішуцца маладымі і недастаткова вопытнымі рэцэнзентамі.

Неабходна сказаць аб стылі крытычных артыкулаў. Яны пішуцца невыразнай мовай, у той час калі крытык, які і пісьменнік, павінен быць мастаком слова.

Наша літаратурная крытыка яшчэ далёка не выканала ўказаняў, дадзеных ёй большэвіцкай партыяй. Яна не заняла вядучага месца ў нашай літаратуры, яна пакуль што ідзе за літаратурай, а не наперадзе яе. Усмернае разгорванне літаратурнай крытыкі—прынцыповай і аб'ектыўнай—з'яўляецца адной з неабходных умоў далейшага развіцця і росту савецкай літаратуры. «Без крытыкі любая арганізацыя, у тым ліку літаратурная, можа загінуць. Без крытыкі любую хваробу можна загнаць углыб, і з ёй цяжэй будзе справіцца. Толькі смелая і адкрытая крытыка дапамагае ўдасканалвацца нашым людзям, прымушае іх ісці наперад, пераадоляваць недахопы сваёй работы. Там, дзе няма крытыкі, там укараўленца затхласць і застоі, там няма месца руху наперад» (А. Жданав).

Скарбніца савецкай тэатральнай культуры (НАТАТКІ АРТЫСТА)

У гісторыі развіцця рускага тэатра вялікае і пачэснае месца займае Малы тэатр. З яго імем звязана стварэнне рускай нацыянальнай драматыі (А. Астроўскі), стварэнне рускай рэалістычнай школы актёрскага майстэрства (Шчэпкін, Мачалаў, Ярмалова і інш.). За сваю звышзвычайную дзейнасць Малы тэатр стварыў свае традыцыі ў галіне тэатральнага мастацтва, традыцыі, якія з'яўляюцца гордасцю рускага мастацтва. У артыкуле гэтага тэатра мы вучымся майстэрству. Вось чаму на спектаклях Малога тэатра, які гастралюе ў нас, у перапоўненай глядзельнай залі можна бачыць шмат работнікаў мастацтва нашай сталіцы.

ны малюнак ролі, яркая знешняя характарыстыка, глыбокая ўнутраная праўда, западаючы ў душу ітанацыі чараўнага голаса актрысы—усё гэта робіць яе душой спектакля.

К. Зубаў, пастаноўшчык спектакля і выканаўца ролі Генры Хігіна, стварыў цікавы вобраз прафесара фанетыкі, але часам за трашна знойдзеным актёрам дэталі, за яркай знешняй характарыстыка гублялася душэўнасць прафесара, які заняты сабой, не можа разгледзець душу Элізы Дуліта.

Асаблівым цікавасць і задаваленне выклікае спектакль «Праўда—добра, а шчасце лепш». Цудоўны спектакль, цудоўныя выканаўцы! Ці можна забыць В. Рыжову ў ролі Феліцыты, або Е. Турчанінава ў ролі Маўры Тарасаўна? У гэтым спектаклі ёсць і драматыя Астроўскага, і непаўторныя выканаўцы, якія з пакалення ў пакаленне перадавалі свой вопыт работы над вобразамі Астроўскага. Кожны рух, кожная дэталі гэтага спектакля даказала маючыю нам кушчэўку Маскву.

Для таго, каб дэтална апісаць ігру Рыжовай ці Турчанінавай, патрэбна спецыяльнае даследаванне, столькі ў гэтым таленавітасці і майстэрства. І недарма глядач горада Мінска так цёпла сустракае спектаклі Малога тэатра, бо ён бачыць у старэйшым рускім тэатры скарбніцу савецкай тэатральнай культуры.

З п'ес савецкай драматыі Малы тэатр паказаў «Інжынер Саргеев» В. Рокі, паставіўшы ў першыя гады вайны. Не вельмі глыбока па сваёму зместу п'еса, схематычная, яна ўсё-ж хваляе глядача патрыятычнасцю, а таксама выключна тонкай, псіхалагічна-абгрунтаванай распрацоўкай цэнтральнага вобраза—інжынера Саргеева народным артыстам РФСФР С. Мязнінскім. Выкананне ролі Саргеева Мязнінскім настолькі таленавіта, што калі глядзіш спектакль, нават забываеш хібы п'есы. Спакойная постаць, упэўнены погляд, выключная воля, савецкі патрыятызм, вера ў свой народ, у перамогу, пагарда да ворага, адданасць партыі, вялікая ўнутраная сіла, ясны розум і ўрэшце ажыраванне сваім жыццём у ім перамогі над ворагам,— усё гэта настолькі арганічна спалучана ў вобразе, створаным Мязнінскім, што глядач з напружаннем сочыць за ходам спектакля, перажываючы разам з героем усю складанасць яго становішча і падтам падзілае яго шчырую веру ў перамогу.

З гэтай скарбніцы майстэрства асабліва многа можам выкарыстаць мы, артысты тэатра імя Які Купала, якім асабліва блізка традыцыі рэалістычнага мастацтва майстэрства Малога тэатра. Калі наш тэатр быў у Маскве, нашы актёры, перш за ўсё, імкнуліся наведваць тым тэатры, у якіх вучымся. Такім тэатрам для нас з'яўляюцца Маскоўскі Мастацкі тэатр і Малы тэатр.

С. БІРЫЛА,

заслужаны артыст БССР.

Народная артыстка СССР Е. Турчанінава ў ролі Маўры Тарасаўна са спектакля «Праўда—добра, а шчасце лепш».

Фота Г. Буганні.

Я прагледзеў спектаклі «Шкланка вады», «Шклянін», «Праўда—добра, а шчасце лепш», «Інжынер Саргеев» і шкаду толькі аб адным, чаму Малы тэатр прыбывае толькі адну п'есу Астроўскага.

«Шкланка вады» і «Шклянін»,—цудоўныя спектаклі, у якіх мяне больш за ўсё хвалявала ігра асобных вядучых актёраў. І сапраўды, вялікую асаду мы адчуваў ў ігры артыстаў Е. Гогалевай, М. Лёніна, Н. Балеўцавай і спектаклі «Шкланка вады». Але дрэнная п'еса Скрыпа часам пераадолявала ўспрымаль ігру актёраў, вась чаму аб гэтым спектаклі нельга сказаць, што ён безаганны. У ім часам не было стройнага ансамбля, і толькі таленавіта ігра асобных выдатных майстэрстваў апраўдавае існаванне гэтага спектакля.

Вострая сатыра Бернара Шоу зайшла поўнае выяўленне ў «Шклянін». Гэта відэль і ў паставіўшы і ў добра зладжаным ансамблі. Цудоўная ігра Д. Зяркававай у ролі Элізы Дуліта. Дасканалая распрацава-

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

ЧЫТАЧАМ НЕСТАЕ КНІГ

Лагойская раённая бібліятэка існуе даўно. Да Вялікай Айчынай вайны тут было дастаткова літаратуры. Напемка-фашысцкі захопнікі знішчылі ўвесь яе кніжны фонд. Цяпер бібліятэку прышлося камплектаваць занова. Але справа ў тым, што камплектуюцца яна вельмі марудна, хоць нашы выдавецтвы друкуюць масавымі тыражамі як творы савецкіх пісьменнікаў, так і творы класікаў. На жаль, не ўсе яны трапляюць на паліцы раённых і сельскіх бібліятэк.

Мы ведаем, напрыклад, што творы заўзят Сталінскай прэміі М. Тапка неаднаразова друкаваліся ў Дзяржаўным выдавецтве БССР, а таксама і ў Маскве. Але ў Лагойскай раёнай бібліятэцы ніводнага зборніка М. Тапка не знойдзеш. Нама тут і твораў Я. Коласа, Е. Чорнага. Па адным толькі экзэмпляры ёсць раман А. Фадзеева «Маладая гвардыя», В. Палавога «Аповесць аб сапраўдным чалавеку», «Шчасце» П. Паўленкі, «Бура» І. Эрэнбурга і г. д. Вельмі мала твораў рускай класічнай літаратуры. А між тым, па гэтых кнігах адчуваецца значны пошты чытачоў.

Зусім відавочна, што ні рэспубліканскі бібліятэкар, ні райкультаддзель не цікавцяцца камплектаваннем бібліятэк.

На пытанне: «Чаму ў вас мала чытачоў?» загадкай Гайнэскай бібліятэкі адказвае: «Адкуль-жа могуць быць чытачы, калі няма новых кніг? Тое, што ёсць, перачытана па некалькі разоў. А сродкаў на набывцце новых кніг сельсавет не адлучае».

У другіх месцах-чытальных бібліятэкі працуюць не рэгулярна, або зусім не працуюць. Хата-чытальня ў Кузнецках знаходзіцца на замку—няма загадчыка. Літаратура ляжыць без карысці. Рэдка калі бываюць адкрытыя Беседка і Прудзічанская хата-чытальня.

Загадчык Лагойскага раёнага ад